

Erken Evliliğe Yönelik Tutum Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Prof. Dr. Ahmet AKIN
İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Nefise PAKER
İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Özet: Bu araştırmanın amacı Erken Evliliğe Yönelik Tutum Ölçeği'ni geliştirmek ve geçerlik ve güvenirliliğini incelemektir. Araştırma 192'si kadın, 14'ü erkek olan toplam 206 birey üzerinde yürütülmüştür. Ölçeğin madde analizi için düzeltilmiş madde toplam korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. Ölçeğin yapı geçerliği açımlayıcı faktör analizi, güvenirliliği Cronbach alfa iç tutarlılık güvenirlilik katsayısı ile incelenmiştir. Geçerlik ve güvenirlilik analizleri SPSS 20 paket programı ile yapılmıştır.

Ölçeğin yapı geçerliği için uygulanan açımlayıcı faktör analizi sonucunda toplam varyansın %58,58'ini açıklayan, öz-değeri 7,62 olan tek boyutlu ve 13 maddeden oluşan bir ölçme aracı elde edilmiştir. Ölçeğin KMO örneklem uygunluk katsayısı .89 olarak bulunmuştur. Ölçeğin faktör yükleri .60 ile .88 arasında sıralanmaktadır. Cronbach alfa iç tutarlılık güvenirlilik katsayısı .93 olarak bulunmuştur. Ölçeğin düzeltilmiş madde toplam korelasyon katsayıları .56 ile .84 arasında sıralanmaktadır. Bu sonuçlar ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Erken Evliliğe Yönelik Tutum, Geçerlik, Güvenirlilik

Family Belonging Scale: The Study of Validity and Reliability

Abstract: The aim of this study is to develop and evaluate the validity and reliability of the Attitude Scale for Early Marriage. Also to examine the validity and the reliability of this scale is another aim of this study. The study was conducted on 206 people. Of the participants 192 were female and 14 were male. Scale is rated on a five point Likert-type. Structural validity of the scale was examined by exploratory factor analysis. Reliability of the Scale was examined by Cronbach alpha internal consistency reliability coefficient. Validity and reliability analyzes of the scale were performed with SPSS 20 package programs. The exploratory factor analysis demonstrated that the 13 items loaded on one factor and the amount of total variance explained by one factor was 58,58%. Factor loadings ranged from .60 to .88. Cronbach Alpha internal consistency coefficient was .93. Corrected item-total correlations ranged between .56 and .84. These findings demonstrated that this scale may be used as a valid and reliable instrument.

Key Words: Attitude towards Early Marriage, validity, reliability

1.Giriş

Günümüzde yaşanan en önemli toplumsal sorunlardan biri olan erken evlilik sorununa, az gelişmiş ülkelerde sıkça rastlanılmaktadır. Bu sorun ataerkil kültürün baskın olduğu gelenek ve göreneklerine bağlılığın bağımlılık haline geldiği bölgelerde daha çok karşımıza çıkmaktadır. Bir insan hakkı ihlali olan on sekiz yaş altındaki bu evlilikler; bireyin ruhsal ve fiziksel gelişimini tamamlamadan yaptığı evlilik nedeni ile bireyin psikolojik, ruhsal, ekonomik ve sağlık problemlerine neden olmaktadır. Bu bağlamda toplumun erken evliliğe karşı tutum düzeylerinin belirlenmesi önemlidir. Bu nedenle bireylerin erken evliliğe yönelik tutumlarının değerlendirilmesi ve bu kavramı geçerli ve güvenilir olarak değerlendirebilecek ölçme araçlarının geliştirilmesi bu özelliğin ölçülmesinde yardımcı olacaktır.

Kız çocukları günümüzde hala para karşılığı babaları, dedeleri yaşındaki kişilerle evlendirilmektedir. Erken yaşta evlilikler, ataerkil geleneksel değerlerle yaşayan toplumsal yapılarda normalleşmiştir. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesinin 1. Maddesine göre 18 yaşına kadar her insan çocuk sayılmaktadır. Çocuk yaşta ruhsal ve fizyolojik gelişimini tamamlamadan, ergenlik problemlerini çözmeden sağlıklı ilişkiler yaşamak mümkün değildir. Bu tip evliliklerinde öfke, pişmanlık, çocuk hayatına, çocuk oyunlarına özlem, hayal kırıklığı ve kızgınlık çok sık görülmektedir. Evlilikte mutlu olamadıkları için yaşadıkları bu hayal kırıklıkları, kadın ve erkekte psikolojik ve ruhsal sorunlar tetiklenmekte, sağlıklı aile ilişkileri yaşayamadıkları için psikolojik travmalara neden olmaktadır.

Erken evliliklerin önlenmesi sağlıklı nesillerin oluşturulması için şarttır. Bu nedenle erken evliliğe yönelik tutumları geçerli ve güvenilir olarak değerlendirebilecek ölçme araçları; olası problemlerin önlenmesinde son derece önemlidir. Bu araştırmanın amacı Erken Evliliğe Yönelik Tutum Ölçeği'ni geliştirmek ve geçerlik ve güvenilirliğini incelemektir.

2.Yöntem

2.1.Çalışma Grubu

Araştırma 192'si kadın, 14' ü erkek olan 206 birey üzerinde yürütülmüştür.

2.2.Madde Havuzu

Ölçeğin geliştirilmesi sürecinde öncelikle 20 maddelik bir madde havuzu oluşturulmuş ve bu maddeler gramer, anlaşılabilirlik ve erken evliliğe yönelik tutumu ölçüp ölçmediği noktalarında incelenmiş ve sonuçta 13 maddelik uygulama formu elde edilmiştir.

2.3.İşlem

Ölçeğin madde analizi için düzeltilmiş madde toplam korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. Ölçeğin yapı geçerliği açılımlı faktör analizi, güvenilirliği Cronbach alfa iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı ile incelenmiştir. Geçerlik ve güvenilirlik analizleri SPSS 20 paket programı ile yapılmıştır.

3.Bulgular

3.1.Madde Analizi

Tablo 1'de Erken Evliliğe Yönelik Tutum Ölçeği'ne ait ortalama, standart sapma ve düzeltilmiş madde toplam korelasyon katsayıları yer almaktadır. Tablo incelendiğinde ölçeğin düzeltilmiş madde toplam korelasyon katsayıları .56 ile .84 arasında sıralandığı görülmektedir.

Madde no	Düzeltilmiş madde toplam korelasyonu	Madde silindiğinde Cronbach alfa
1	,557	,937
2	,735	,927
3	,713	,927
4	,590	,931
5	,782	,925
6	,809	,925
7	,709	,928
8	,835	,924
9	,580	,932
10	,736	,927
11	,751	,927
12	,741	,927
13	,708	,927

3.2.Yapı Geçerliği:

Erken Evliliğe Yönelik Tutum Ölçeği'nin yapı geçerliği için uygulanan açımlayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin üç boyutlu bir yapı sergilediği görülmüştür. Ancak bu çalışmada tek boyutlu bir ölçme aracı elde edilmek istendiğinden veriler faktör analizinde tek boyutla sınırlandırılmıştır. Bu analiz sonucunda toplam varyansın %58,58'ini açıklayan, öz-değeri 7,62 olan tek boyutlu ve 13 maddeden oluşan bir ölçme aracı elde edilmiştir. Ölçeğin KMO örneklem uygunluk katsayısı .89 olarak bulunmuştur. Ölçeğin faktör yükleri .60 ile .88 arasında Faktör yükleri Tablo 2'de yer almaktadır.

Madde no	Faktör Yüğü
1	,600
2	,762
3	,755
4	,646
5	,821
6	,852
7	,774
8	,876
9	,639
10	,796
11	,808
12	,804
13	,760

3.3.Güvenirlilik

Erken Evliliğe Yönelik Tutum Ölçeği'nin güvenirliliği için iç tutarlık katsayısına bakılmıştır. Ölçeğin güvenirlilik katsayısı .93 olarak bulunmuştur.

4.Tartışma

Ölçeğin yapı geçerliği için açımlayıcı faktör analizi yapıldığında ölçeğin 13 maddeden oluşan tek boyutlu bir ölçme aracı olduğu ve faktörü yüklerinin .30 değerinin üzerinde olduğu görülmüştür. Bu nedenle ölçeğin yapı geçerliğinin sağlandığı söylenebilir (Büyüköztürk, 2004). Ancak gelecek araştırmalarda erken evlilik kavramıyla ilişkili ölçekler ile bu çalışmada geliştirilen ölçek arasındaki ilişkiler incelenerek ölçeğin uyum geçerliği araştırılabilir.

Ölçeğin güvenirlilik çalışması için Cronbach alfa iç tutarlık katsayısına bakılmış ve bu katsayının .70 ölçütünü sağladığı görülmüştür (Tezbaşaran, 1996). Bununla birlikte gelecek araştırmalarda ölçeğin test tekrar test güvenirliliği incelenebilir. Son olarak ölçeğin düzeltilmiş madde toplam korelasyon katsayılarının .30 ve üzerinde olduğu saptanmıştır.

Ölçeğin geçerlik ve güvenirliliğine ait tüm bu bulgular incelendiğinde Erken Evliliğe Yönelik Tutum Ölçeği'nin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu ve konuyla ilgili yapılacak araştırmalarda kullanılabileceği söylenebilir.

Kaynakça

Büyüköztürk, Ş. (2004). Veri analizi el kitabı. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
Tezbaşaran, A. A. (1996). Likert tipi ölçek geliştirme kılavuzu. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.